

دانشکده پزشکی - گروه کودکان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز

تدوین طرح درس توسط : دکتر عباسعلی حسین پورفیضی

عنوان درس : آنمی تغذیه ای ، با تکیه بر آنمی فقر آهن

مقطع تمصیلی : دانشجویان سال ۵ پزشکی

مدت زمان ارائه مطالب : ۱/۵ ساعت

پیش نیاز :

فیزیولوژی ، بیوشیمی ، تغذیه ، فارماکولوژی

مقدمه:

علیرغم پیشرفت‌های چشم گیر در حوزه پزشکی ، طب کودکان ، تغذیه و هماتولوژی کودکان ، کم خونیها ، بخصوص کم خونی فقر آهن در سطح جهان بصورت مسئله ای باقی مانده است. این مشکل در کشورهای در حال توسعه بیشتر بچشم می خورد. حدود ۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر در جهان دچار فقر آهن (با یا بدون آنمی) می باشند. و در حوزه شرق مدیترانه این رقم به ۱۴۹,۰۰۰,۰۰۰ نفر می رسد. در ایران نیز طبق گزارش وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ، حدود ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر مبتلا به فقر آهن هستند. لذا سازمان بهداشت جهانی از این مسئله بعنوان گرسنگی پنهان (Hidden Hunger) نام برده است.

هدف کلی :

آشنائی دانشجویان با آهن ، فقر آهن ، عوامل مستعد کننده ، درجات و شدت کمبود آهن در بدن ، علائم ، تبعات و عوارض آنمی فقر آهن ، به منظور کاستن از میزان فقر آهن (و بخصوص آنمی فقر آهن) و ایجاد زندگی سالم و با نشاط برای کودکان .

اهداف اختصاصی (Specific Objective) :

انتظار می رود در پایان این دوره دانشجو قادر باشد :

- ۱- نقش آهن را در بدن از نقطه نظر فیزیولوژی و بیوشیمیایی تعریف کند .
- ۲- اپیدمیولوژی فقر آهن و آنمی فقر آهن را بیان کند .
- ۳- علائم آنمی فقر آهن را تعریف کند.
- ۴- درجات کمبود آهن را بشناسد و علل ایجاد کننده آنرا توضیح دهد .
- ۵- درمان بیماری را توضیح دهد.
- ۶- راههای جلوگیری از فقر آهن را توضیح دهد .

۷- تشخیص های افتراقی مناسب را بیان کند.

۸- سایر آنمی های تغذیه ای را فهرست وار نام ببرد.

(رفتارهای ویژه عینی) (Specific Objective Behavior) :

SO1

SOB1: دانشجو باید نقش آهن را در انتقال اکسیژن از ریه ها به بافت های بطور صحیح توضیح دهد.

SOB2: دانشجو باید اطلاعات کاملی از غذاهای دارای آهن و فاقد آهن داشته باشد.

SOB3: دانشجو باید علل افزایش دهنده جواب آهن را از روده ها به ترتیب بیان کند (حداقل چهار مورد).

SOB4: دانشجو باید مهار کننده جذب آهن را از روده ها به ترتیب بیان کند (حداقل چهار عامل).

SO2

SOB1: دانشجو باید شیوع فقر آهن (با یابدون آنمی) را در جهان ، و بخصوص در کشورهای در حال توسعه را بطور کامل توضیح دهد.

SO3

SOB1: دانشجو باید سه علت عمده اتیولوژیک آنمی فقر آهن را توضیح دهد.

SOB2: دانشجو باید زیرگروه های علل عمده اتیولوژیک را حداقل تا سه علت بطور کامل بیان کند.

SO4

SOB1: دانشجو باید اثرات آنمی فقر آهن را بر ضریب هوشی کودکان بیان کند.

SOB2: دانشجو باید اثرات آنمی فقر آهن را بر عضلات و ظرفیت کارهای فیزیکی مرتبط را بیان کند.

SOB3: دانشجو باید اثرات آنمی فقر آهن را بر سیستم ایمنی بدن بطور نسبی بشناسد (۵۰٪).

SOB4: دانشجو باید اثرات آنمی فقر آهن را بر سایر سیستم های بدن ، بطور فهرست وار بداند (۵۰٪).

SO5

SOB1: دانشجو باید درجات (Stage) فقر آهن را بطور کامل توضیح دهد.

SO10: دانشجو باید علائم آزمایشگاهی مرتبط برای هر درجه یا Stage فقر آهن را تا حدود ۷۵٪ بیان کند.

SO6

SOB1: دانشجو باید طرق درمان آنمی فقر آهن را بیان کند.

SOB2: دانشجو باید فرآورده های آهن دار موجود در بازار ایران را بشناسد.

SOB1: دانشجو باید طرز محاسبه دوز دارو را بشناسد.

SOB2: دانشجو باید روش مراقب جواب به درمان را توضیح دهد (۷۵٪).

SO7

SOB1: دانشجو باید تشخیص های افتراقی مناسب به آنمی فقر آهن را بشناسد.

SO8

SOB2: دانشجو باید حداقل ۶ راه حل برای پیشگیری از فقر آهن را ارائه دهد.

فط منشی آموزشی:

نوع آموزش دانشجو محور بوده و در آن دانشجو بطور فعال شرکت دارد.

زمان بندی:

مقدمه	۵ دقیقه
بیوشیمی و نقش آهن در بدن	۱۰ دقیقه
تعریف	۵ دقیقه
اپیدمیولوژی	۵ دقیقه
علل اتیولوژیک	۲۰ دقیقه
علائم ، عوارض	۱۵ دقیقه
Stage ها و علایم آزمایشگاهی	۱۰ دقیقه
درمان	۱۰ دقیقه
پیشگیری	۵ دقیقه
جمع بندی	۵ دقیقه
	۹۰ دقیقه

راهنمای مطالعات دانشجو:

دانشجویان عزیز ، با توجه به نقش ریزمغذی آهن در رشد ونمو کودکان ، و با توجه به گسترده گی فقر آهن ، لازم است شما با غذاهای مختلفی که کودک مصرف می کند. آشنا باشید ، و علائم و عوارض خونی وخارج سیستم خونی بیماری آنمی فقر آهن را بشناسد . در این راستا توصیه می شود قبل از شروع بحث از بیوشیمی آهن ، فیزیولوژی سیستم خونی (بخصوص اریتروسیت ها) ، ساختمان هموگلوبین ، فاکتورهای تاثیرگذار بر انتقال اکسیژن توسط هموگلوبین ، و نقش آهن بعنوان یک ریزمغذی در تغذیه کودکان وافراد جامعه اطلاعاتی پایه ای داشته باشید. کلاس بصورت تعامل دوطرفه وبصورت پرسش و پاسخ اداره خواهد شد.

راهنمای استاد:

استاد گرامی برای توفیق در آموزش رعایت نکات زیر ضروری میباشد:

۱. اطمینان از اینکه دانشجویان بیوشیمی آهن وفیزیولوژی سیستم خون (هموگلوبین ، اریتروسیت ها) و نیز تغذیه صحیح در کودکان را مطالعه کرده ، و با فارماکولوژی مربوطه آشنا شده باشد.
۲. دانشجویان در قالب پرسش و پاسخ در بحث شرکت کنند.
۳. در پایان کلاس درس را جمع بندی کرده ، واز یکی از دانشجویان بخواهید که جمع بندی خویش را ارائه دهد.
۴. به دانشجویان اعلام شود که امتحان بصورت چهارجوابی (MCQ) و امتحان عملی بصورت OSCE انجام خواهد شد.

روش آموزش :

پرسش و پاسخ ، بحث Large Group خواهد بود.

امکانات و وسایل مورد نیاز آموزش :

کامپیوتر، پرده اکران، Power Point از درس آنمی تغذیه ای ، با تکیه بر آنمی فقر آهن

ارزشیابی :

ارزیابی در پایان دوره بصورت :

۱. سؤال چهارجوابی (MCQ)

۲. در قالب OSCE

۳. در بالین بیمار بصورت Mini-Clinical Exam

انجام خواهد شد.

منابع :

Essential Nelson